

Kommunens ekonomi

Långsiktigt lägre realt skatteunderlag

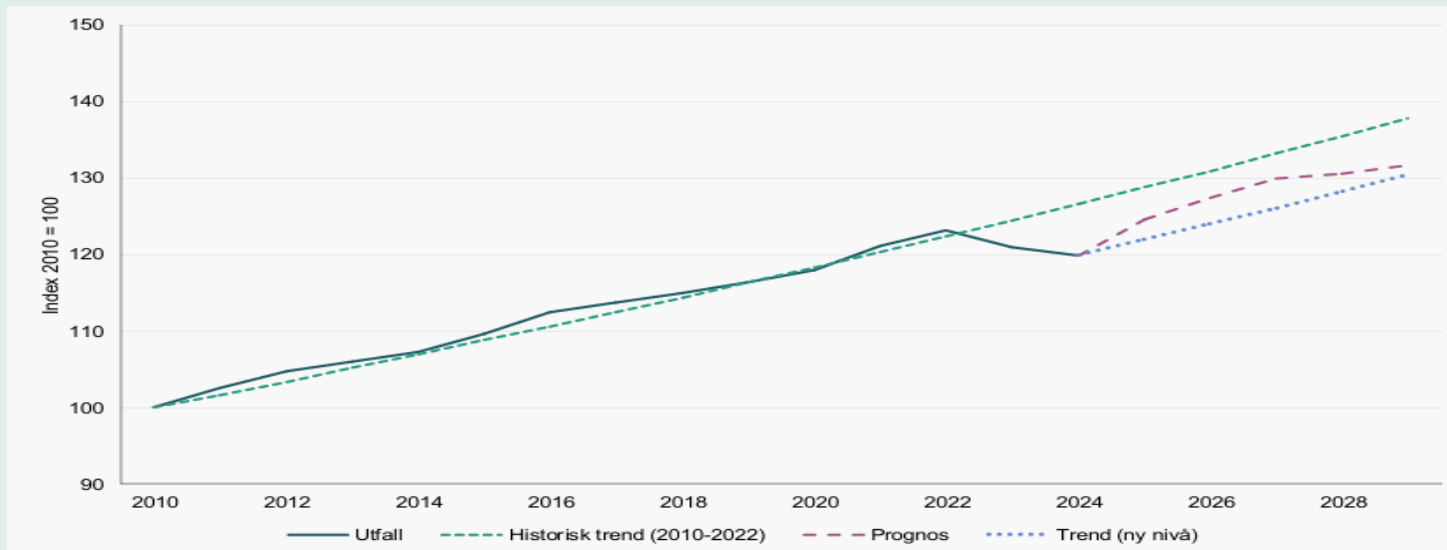

Real återhämtning 2025–2027

Höga prisökningar dämpar den reala skatteunderlagstillväxten 2028–2029

Det kommunala skatteunderlaget i reala termer

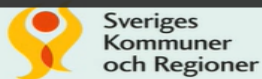
Index 2010 = 100

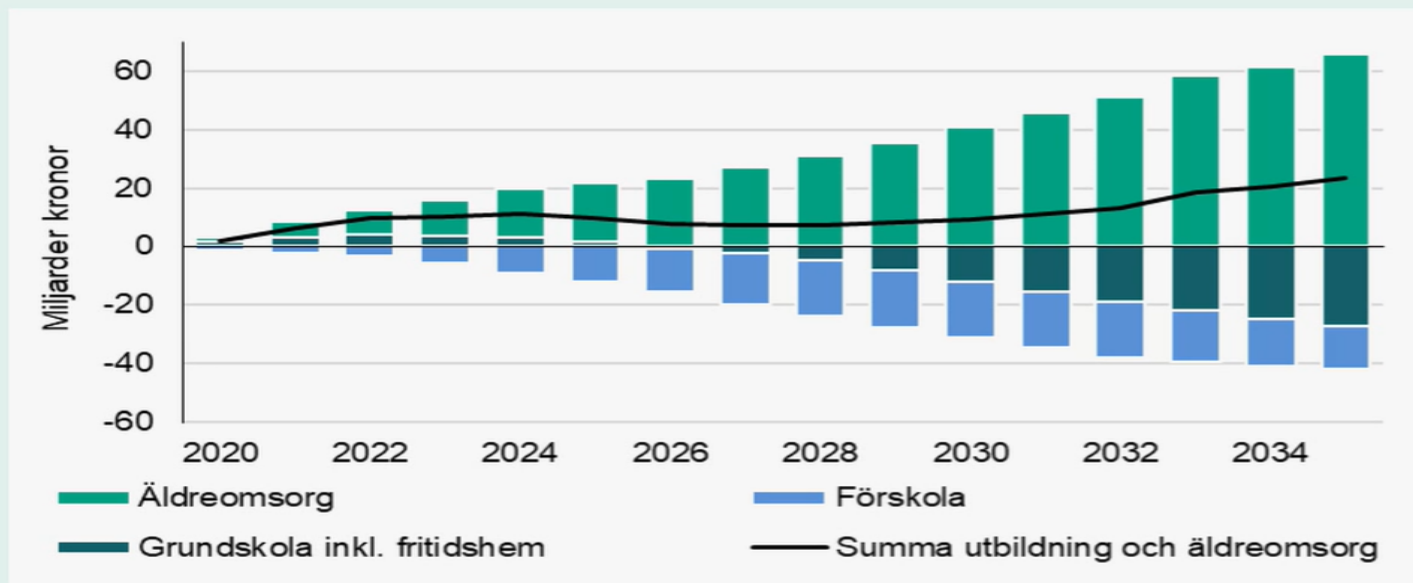
Källor: Skatteverket, Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Regioner.

Stora krav på anpassning

Fördjupningsseminarium Ekonomirapporten – 20 maj 2026

Akkumulerade demografiska behovsförändringar

- Anpassningsbehov motsvarar 40 mdr i 2024 års priser.
- 1,60 på skattesatsen
- Behov i äldreomsorg +60 mdr i alternativ "bättre hälsa"

Källor: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Regioner

Skattekraft som andel av rikets medelskatte kraft kommun, (%). Källa: Kolada

Utjämnning

1. Inkomstutjämnningen ska utjämna skillnader i skattekraft hos invånarna. 95% är statligt finansierad. Endast de 15 kommunerna med höst skattekraft betalar – övriga 275 får bidrag
1. Kostnadsutjämnningen ska utjämna för olika förutsättningar - strukturella behov och demografiska skillnader. Finansieras mellan kommunerna. Innehåller 9 delmodeller; Förskola & fritids, Grundskola & förskoleklass, Gymnasieskola, Komvux, Äldreomsorg, Individ- och familjeomsorg, Infrastruktur, Verksamhetsövergripande kostnader och Kollektivtrafik
2. Reglerbidraget är särskilda satsningar som kommer via skattekontot och fördelas ut enligt fastlagd nyckel, samspelar även med inkomstutjämnningen.
3. LSS-utjämnningen – en egen modell för att utjämna skillnader mellan kommunerna. Den enda modell som till viss del är påverkbar och ligger därför som en separat modell utanför kostnadsutjämnningen

Fastighetsavgift

- Är i egentlig mening en skatt och ingen avgift då det inte finns någon motprestation från kommunens sida.
- Beskattningen av fastigheter gjordes om 2008. Vid införandet fanns ingen koppling till antalet fastigheter i respektive kommun utan alla kommuner fick 1 350 kr per invånare. Statsbidragen minskade med motsvarande belopp.
- Leksand fick vid införandet motsvarande 61% av fastighetsavgiften och tillhörde de 25 kommuner som fick lägst andel av det faktiska avgiftsunderlaget.
- Intäkten från fastighetsavgiften har ökat kraftigt sedan 2008, men nu mattas ökningen av.
- Riksrevisionen har granskat och förordar en översyn då man anser att avgiftens roll som kommunal intäktskälla är oklar.

Fastighetsavgift

Ursprunglig intäkt ca 20 mkr

Egentlig avgift ca 13 mkr högre än det kommunen erhåller

Kompensation för begränsningar – via utjämning per kommuninvånare

- Andelen fritidshus relativt konstant om än liten ökning
- Mellan 2010-2015 har kommunen fått 758 nya småhus.
- Är merparten av dessa nybyggda hus motsvarar detta en fastighetsavgift på 7,5 mkr 2025 som kommunen inte erhåller.

Vad räcker fastighetsavgiften till?

	Totala skatter och bidrag per inv.	Varav fastighetsavg.	Leksand samma intäkter per kommuninvån som..	Nettokostnad väg, järnväg och parkering per inv.	Andel av fastighetsavgift till väg, järnväg och parkering	Andel av fastighetsavgiften till vägar med justering för ursprunglig växling (20 mkr)
0120 Värmdö	64 017,39	3247	-89 793 624	998	31%	51%
0125 Ekerö	72 012,59	2749	39 145 080	2274	83%	157%
2026 Gagnef	76 139,00	3889	105 691 675	904	23%	35%
2029 Leksand	69 585,29	3922	0	3217	82%	123%
2031 Rättvik	77 411,53	3987	126 213 734	1593	40%	59%
2034 Orsa	78 442,07	4101	142 833 264	2418	59%	86%
2039 Älvdalen	86 456,28	6194	272 078 354	1073	17%	22%
2061 Smedjebacken	74 851,28	3684	84 924 595	1719	47%	72%
2062 Mora	77 837,62	3893	133 085 354	2663	68%	103%
2080 Falun	73 267,42	2706	59 381 753	1711	63%	122%
2081 Borlänge	77 504,00	2548	127 704 933	1522	60%	122%
2082 Säter	73 796,53	3627	67 914 618	2161	60%	93%
2083 Hedemora	76 244,81	3265	107 398 064	1603	49%	82%
2084 Avesta	76 163,32	2869	106 083 817	2361	82%	151%
2085 Ludvika	77 423,82	2662	126 411 940	2509	94%	184%
2161 Ljusdal	79 184,91	3243	154 813 073	1337	41%	69%
2361 Härjedalen	83 973,99	7124	232 046 521	3989	56%	68%

Kostnadsutjämnning

UTJÄMNINGSÅR 2026

Kommun

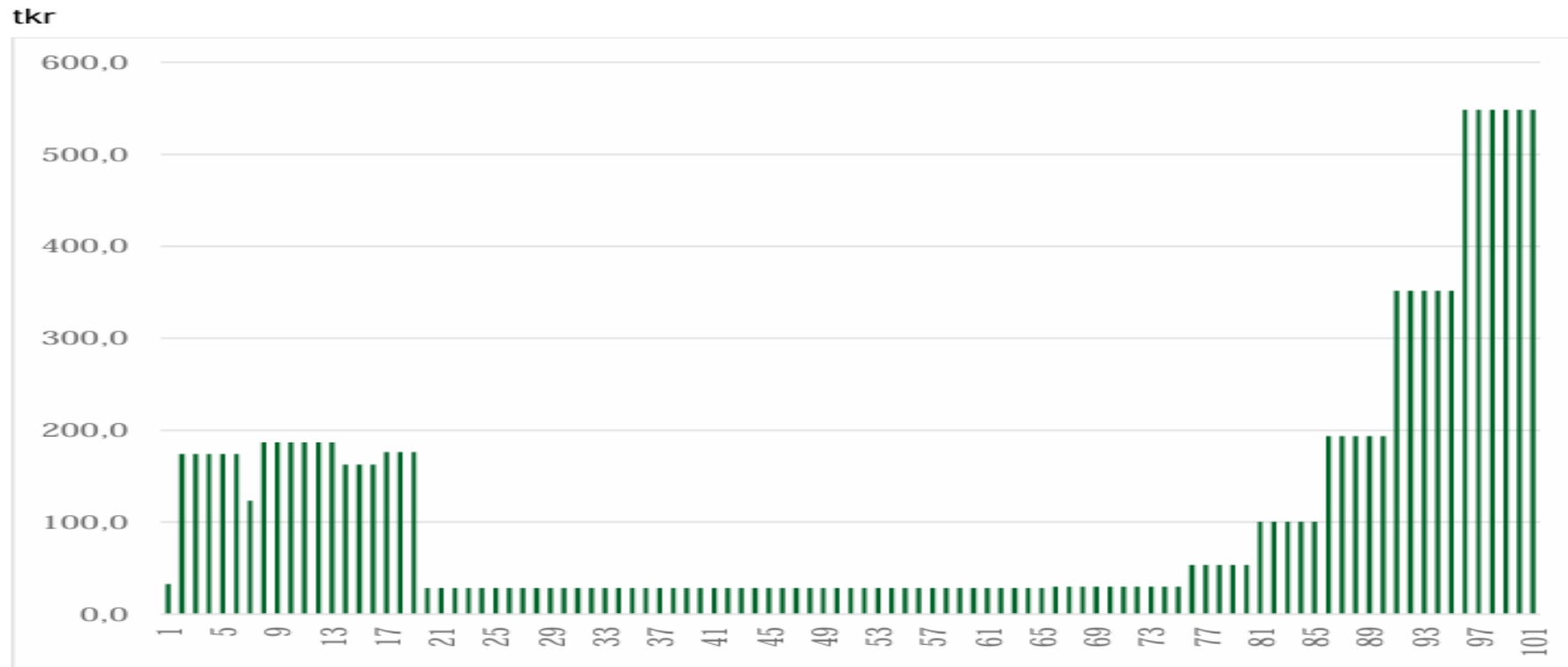
Leksand

Välj kommun i listrutan i C1

Denna tabell visar effekten på kommunens intäkter, avseende skatter och utjämnning, av att en ytterligare invånare i en specifik ålderskategori tillkommer på marginalen.

	Skatteintäkter	Inkomstutjämnning	Skatter och inkomstutjämnning	Kostnadsutjämnning	Strukturbidrag + införandebidrag	Regleringspost	Totalt
1-5 år	0	65 869	65 869	87 180	0	2 633	155 682
6 år	0	65 869	65 869	72 780	0	2 633	141 282
7-12 år	0	65 869	65 869	130 829	0	2 633	199 331
13-15 år	0	65 869	65 869	108 109	0	2 633	176 611
16-18 år	0	65 869	65 869	94 890	0	2 633	163 392
19-64 år ink 0 kr	0	65 869	65 869	-48 775	0	2 633	19 727
19-64 år ink 200 000 kr	43 620	26 849	70 469	-48 775	0	2 633	24 327
19-64 år ink 500 000 kr	109 050	-31 681	77 369	-48 775	0	2 633	31 227
19-64 år ink 800 000 kr	174 480	-90 211	84 269	-48 775	0	2 633	38 127
65-79 år, sambo, ink 300 000 kr	65 430	7 339	72 769	-38 352	0	2 633	37 051
80-89 år, sambo, ink 300 000 kr	65 430	7 339	72 769	23 167	0	2 633	98 570
90+ år, sambo, ink 300 000 kr	65 430	7 339	72 769	144 831	0	2 633	220 233

Kommunala snittkostnader utifrån ålder

**Skatteintäkter och generella statsbidrag
kommunkoncern, kr/inv, Leksand, värde: 69 542, år:
2024. Källa: Kolada**

**Verksamhetens nettokostnader enligt
resultaträkningen kommun, kr/inv, Leksand, värde:
-69 536, år: 2025. Källa: Kolada**

**Verksamhetens nettokostnader enligt
resultaträkningen kommun, kr/inv, Leksand, värde:
-69 536, år: 2025. Källa: Kolada**

Verksamhetens nettokostnader enligt resultaträkningen kommun, kr/inv. Källa: Kolada

Nettokostnad individ- och familjeomsorg, kr/inv.

Källa: Kolada

Nettokostnad äldre och funktionsnedsättning (SoL, LSS, SFB), kr/inv. Källa: Kolada

**Behovsnivå äldreomsorg, kr/inv, Leksand, värde: -
220, år: 2025. Källa: Kolada**

Nettokostnad pedagogisk verksamhet, kr/inv. Källa: Kolada

**Nettokostnad infrastruktur, skydd m.m., kr/inv.
Källa: Kolada**

Nettokostnad infrastruktur, skydd m.m., kr/inv,

Kostnad väg- och järnvägsnät, parkering, kr/inv.

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelser %

Nettokostnadsavvikelser kr

Kommunplan 2027-2029	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031	Plan 2032
Verksamhetssektorerna							
Förvaltningsledning & politik	48,8	47,7	49,2	50,1	51,7	50,6	50,6
Verksamhetsstöd	142,8	147,7	148,5	148,5	153,0	153,0	153,0
Utbildnings sektorn	385,4	386,6	389,3	389,3	390,9	393,4	393,4
Sociala Sektorn	416,2	425,8	437,5	438,5	459,5	462,3	462,3
Samhällsutveckling	91,4	91,6	92,6	92,6	92,6	92,6	92,6
VIA-nämnden	22,8	23,5	24,3	25,1	25,9	26,7	26,7
<i>VIA-nämnden Rättviks andel</i>	<i>-9,3</i>	<i>-9,5</i>	<i>-9,8</i>	<i>-10,1</i>	<i>-10,5</i>	<i>-10,8</i>	<i>-10,8</i>
Effektivisering							
Verksamhetssektorernas Nettoram	1 098,1	1 113,4	1 131,6	1 144,1	1 173,5	1 178,6	1 178,6
<i>Finanssektorn</i>							
Övrigt, reavinster, mm	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Exploateringsintäkter	-3,0	-6,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Lönekomp	21,5	46,9	74,4	102,9	128,9	154,5	180,9
Priskomp	5,8	8,0	12,0	16,0	21,0	27,0	32,0
Avskrivningar och skuldbokförda intäkter (inv.bidrag.)	56,7	58,7	61,0	63,0	66,0	72,0	75,0
Pensionskostnader, avvikelse personalkostnader, mm	20,0	21,0	25,0	28,0	28,0	29,0	29,0
Verksamhetens nettokostnader	1 199,0	1 242,0	1 299,0	1 348,9	1 412,3	1 456,1	1 490,5
<i>Finansiering</i>							
Skatteintäkter	-912,0	-951,0	-993,2	-1 037,9	-1 080,9	-1 121,3	-1 163,4
Generella Statsbidrag & utjämning	-304,0	-330,0	-336,0	-337,5	-340,9	-345,4	-348,3
Övriga generella statsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiella kostnader	11,0	15,0	16,0	20,4	21,0	21,0	20,0
Finansiella intäkter	-16,0	-16,0	-18,0	-20,0	-20,0	-20,0	-20,0
Finansiering Total	-1 221,0	-1 282,0	-1 331,2	-1 375,0	-1 420,8	-1 465,7	-1 511,7
Årets Resultat	22,0	40,0	32,2	26,0	8,5	9,6	21,2
Resultat i % av skatter och bidrag	1,8%	3,1%	2,4%	1,9%	0,6%	0,7%	1,4%

Kommunplan 2027-2029	Budget 2026	Beslut 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031	Plan 2032
Verksamhetssektorerna							
Förvaltningsledning & politik	48,8	48,4	49,8	50,7	52,3	51,2	51,2
Verksamhetsstöd	142,8	148,3	149,9	149,6	154,1	154,1	154,1
Utbildnings sektorn	385,4	397,5	401,9	401,9	403,5	406,0	406,0
Sociala Sektorn	416,2	427,1	440,6	453,5	455,1	461,7	467,4
Samhällsutveckling	91,4	96,8	100,2	101,1	100,6	100,5	100,5
VIA-nämnden	22,8	26,6	27,4	28,2	29,0	29,9	29,9
<i>VIA-nämnden Rättviks andel</i>	<i>-9,3</i>	<i>-10,8</i>	<i>-11,1</i>	<i>-11,4</i>	<i>-11,7</i>	<i>-12,1</i>	<i>-12,1</i>
Effektivisering							
Verksamhetssektorernas Nettoram	1 098,1	1 133,9	1 158,7	1 185,1	1 194,6	1 203,5	1 209,2
Finanssektorn							
Övrigt, reavinster, mm	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Exploateringsintäkter	-3,0	-6,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Lönekomp	21,5	46,9	74,4	102,9	128,9	154,5	180,9
Priskomp	5,8	8,0	12,0	16,0	21,0	27,0	32,0
Avskrivningar och skuldbokförda intäkter (inv.bidrag.)	56,7	58,7	61,0	63,0	66,0	72,0	75,0
Pensionskostnader, avvikelse personalkostnader, mm	20,0	21,0	25,0	28,0	28,0	29,0	29,0
Verksamhetens nettokostnader	1 199,0	1 262,5	1 326,1	1 390,0	1 433,4	1 481,0	1 521,1
Finansiering							
Skatteintäkter	-912,0	-949,5	-990,7	-1 032,1	-1 076,1	-1 116,0	-1 159,1
Generella Statsbidrag & utjämning	-304,0	-322,3	-335,2	-345,2	-355,5	-368,4	-370,3
Övriga generella statsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiella kostnader	11,0	15,0	16,0	20,4	21,0	21,0	20,0
Finansiella intäkter	-16,0	-16,0	-18,0	-20,0	-20,0	-20,0	-20,0
Finansiering Total	-1 221,0	-1 272,8	-1 327,9	-1 377,0	-1 430,6	-1 483,4	-1 529,4
Årets Resultat	22,0	10,2	1,8	-13,0	-2,8	2,4	8,3
Resultat i % av skatter och bidrag	1,8%	0,8%	0,1%	-0,9%	-0,2%	0,2%	0,5%

Balanskrav

Balanskravet betyder att kommunen måste ha en ekonomi i balans.

Det innebär att:

- intäkterna ska vara minst lika stora som kostnaderna varje år
- kommunen får inte planera eller långsiktigt ha underskott

Balanskravsresultatet rensas från engångsposter och ej löpande effekter - Reavinster och extraordinära poster räknas bort

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning betyder att kommunen både gör rätt saker och gör dem på ett ekonomiskt hållbart sätt – idag och över tid. Kommunen uppfyller kraven när kommunen;

- använder sina resurser effektivt och ändamålsenligt
- når både ekonomiska mål och verksamhetsmål
- har en ekonomi som är långsiktigt hållbar
- inte vältrar över kostnader på framtida generationer

Olika investeringar

Finansiell anläggningstillgång		
MKR		
Tillgångar	Aktier	350
Skulder	Lån	350
Intäkter	Utdelning	8
Kostnader	Ränta	7
Resultat		1

Materiell anläggningstillgång		
MKR		
Tillgång	Väg/Fastighet	336
Skuld	Lån	336
Intäkter		0
Kostnader	Avskrivningar	14
Kostnader	Ränta	7
Resultat		-21

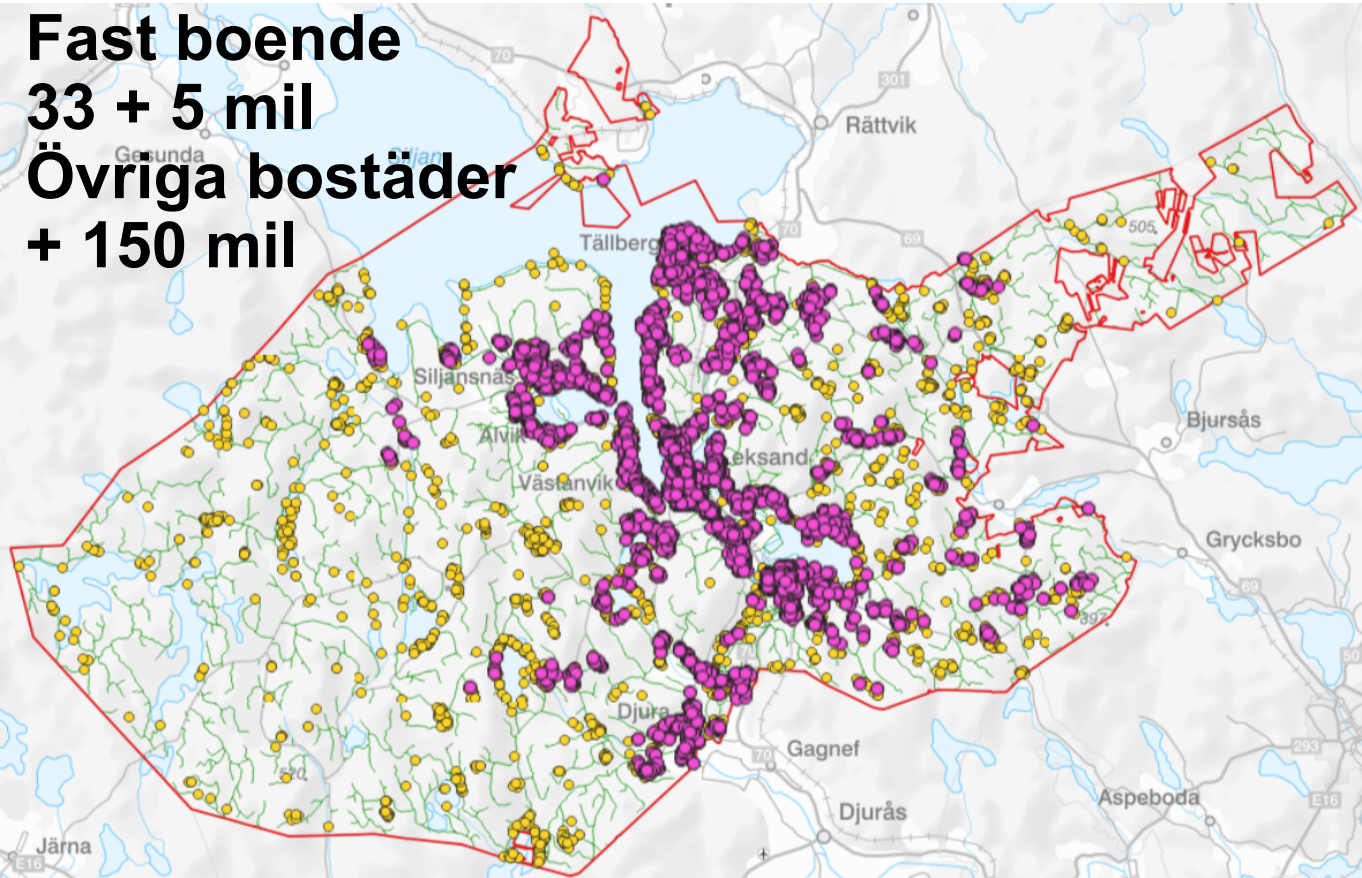
Hur ska räkna på vi kostnaderna?

- Vilka vägar ska omfattas?
- Vilket åtagande?
 - Totalansvar på kommunen?
 - Eller kombination av ansvar och bidrag?
- Krav på förening & avtal?
Vem ska ha det formella ansvaret?
- Underhåll, investeringar – vilken standard?
- Hur finansieras behov av standardhöjning?

Hur kan och ska kommunens åtagande avgränsas?

- **Geografiskt:** vad vill vi, vad "mäktar" vi med samt vad är skäligt och rimligt?
- **Ekonomiskt:** hur mycket medel kan/vill kommunen avsätta
- **Juridiskt:** Likställhetsprincipen \leftrightarrow hushållning av kommunala resurser
 - Kammarrättens dom nov 2023 skapar viss huvudbry:

Kammarrätten anser att behovet av vägskötsel av en enskild väg, som leder till en fastighet bebyggd med en bostad, är detsamma oavsett om någon är folkbokförd på den eller inte, även om det kan antas att vägen används mer frekvent om det finns fastboende längs den. Behovet av skötsel av enskilda vägar för kommunmedlemmar vars vägorganisation saknar medlemmar som är fastboende är därför att likställa med behovet för kommunmedlemmar vars vägorganisation har medlemmar som är fastboende. Kommunen har därför att visa att den har haft sakliga skäl för den särbehandling som de överklagade besluten innebär i detta avseende.

Kommunens skäl för särbehandlingen är att det skulle vara för kostsamt för kommunen att erbjuda kommunal skötsel och bidrag även till enskilda vägar med endast fastigheter med fritidsboende. Enligt kammarrättens mening kan detta inte anses utgöra sakliga skäl för den aktuella särbehandlingen (...).

Omfattning av kommunala åtagandet → var drar vi gränsen?

Kommunalt engagemang
bidrag i form av skötsel eller pengar

Skötsel (Drift?):

- Åtgärder som säkerställer att trafiken kan komma fram på ett trafiksäkert sätt och att vägens funktion bibehålls såsom:
 - Grushyvlning, dammbindning, hyvlning, sladdning, kantskärning, röjning och slätter, mindre beläggningsreparationer (potthål)
 - Snöplogning, ishyvlning, sandning, trumtining.
 - Tillsyn av dagvatten och vägmärken.

Kommunalt stöd:

30 kr/m → 10 Mkr/år
+ 5 mil → 1,5 Mkr/år

+ 150 mil → 45 Mkr/år

Underhåll/upprustning:

- Större åtgärder som upprätthåller eller återställer vägens ursprungliga standard (sker med några års eller några årtiondens mellanrum) såsom:
 - förnyelse av beläggning (grus eller asfalt).
 - upprustning av dikningsanläggningar etc och där målsättningen är att återställa vägen till den ursprungliga standarden. Nybyggnation och standardhöjande åtgärder klassas inte som upprustning.

Standardhöjande åtgärder:

- Åtgärder som höjer vägens standard, såsom:
 - Väg förstärkning (bärighetshöjande åtgärder).
 - Asfaltering av en grusväg.

Kommunal upprustning 33 mil 17 Mkr/år

Grusning (133km) → 2 Mkr/år
Dikning (200 km) → 6 Mkr/år
Ny topp (100km) → 3 Mkr/år
Förstärk (100km) → 6 Mkr/år

Kommunal upprustning +5 mil 2,25 Mkr/år

Grusning (50km) → 0,75 Mkr/år
Dikning (50 km) → 1,5 Mkr/år

Kommunal upprustning +150 mil 67,5 Mkr/år

Grusning (50km) → 22,5 Mkr/år
Dikning (50 km) → 45 Mkr/år

Enskilt engagemang

Kommunalt upprustningsbidrag
50% av kostnad